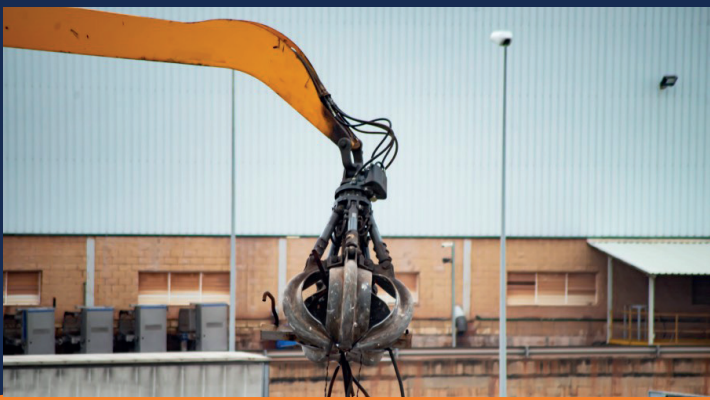

Commissiedebat Leefomgeving

Position Paper IPO

Op 7 april vindt het debat Leefomgeving plaats. Wij willen u in dat verband attenderen op het artikel in Trouw van 23 maart over Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en bodem.

Het artikel is onder meer een beschrijving van de uitvoeringspraktijk. Leefomgevingsbeleid staat of valt met een passende en goede uitvoering. IPO en VNG zien dat een passende en afdoende uitvoering er nog niet kan zijn. Specifiek raakt de in het artikel genoemde situatie de agendapunten “actualisatie handelingskader PFAS “ en “normstelling in batterijen in AEC-bodemassas.

Informatieplicht ZZS in afvalstromen

De huidige wet- en regelgeving voor het vermijden en minimaliseren van ZZS-emissies sluit onvoldoende aan bij de aard en omvang van problematiek en de dilemma's die zich daarbij voordoen. Er is een nationaal richtinggevend perspectief nodig voor hoe om te gaan met ZZS in een circulaire economie en samenleving ('stip aan de horizon'). Dit blijkt o.a. uit het project 'ZZS decentraal' van IPO en de VNG. Er is op korte termijn een gezamenlijk actieprogramma (ZZS-pact) nodig met ambities en bijbehorende stappen. Zo wordt ook betoogd in het op 23 maart 2022 verschenen artikel in Trouw over de toekomstige rol van gemeenten bij 'controleren op gif in de grond'¹

Decentrale benadering Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Sinds 2016 geldt voor vergunningplichtige bedrijven een vijfjaarlijkse informatieplicht over de emissies van ZZS. De oogst en lessen van de eerste 5 jaar zijn in 2021 geëvalueerd. Hoofdconclusie is dat met uitzondering van de grotere, circa 600, risicobedrijven, het kunnen voldoen aan de informatieplicht (en de minimalisatieplicht) een zeer complexe, zo niet deels, onmogelijke zaak is. Zowel voor (kleinere) bedrijven, voor de afvalketen en als voor de omgevingsdiensten. In de afvalketen is het nagenoeg onmogelijk om een goed gekwantificeerd inzicht

te krijgen in welke ZZS in een afvalstroom aanwezig zijn en daarmee welke (potentiële) emissies er plaatsvinden. Dat heeft zowel te maken met de kenmerken van afvalstromen (diffuus, veranderende samenstelling), de technische/financiële mogelijkheden om te bemonsteren, en de huidige wet- en regelgeving die niet is toegesneden op ZZS in de afvalketen.

Verbreding van de minimalisatieverplichting op afvalketenniveau nodig

De staatsecretaris heeft in 2021 in een kamerbrief aangegeven het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen aan te passen met de zogenoemde informatieplicht voor ontdoeners van afvalstoffen. De staatsecretaris staat op het standpunt dat dit voldoende is om emissies van ZZS in de keten te vermijden of in elk geval te minimaliseren. Het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Afvalbedrijven staan op het standpunt dat de voorgenomen aanpassing van het besluit melden onvoldoende is om de ZZS-problematiek in de afvalketen op te lossen. Het voorstel van de staatssecretaris is voor de VTH-uitvoering en de markt onuitvoerbaar en leidt tot hoge kosten.

Uit de twee ILT onderzoeken naar de afvalstromen van Chemours is gebleken dat in de gehele keten weinig tot geen aandacht is voor ZZS in het afval. Dit betreft zowel de eerste ontdoeners, alsook de bij Chemours betrokken afvalverwerkers en transportbedrijven. Dit, terwijl 95% ZZS via deze ketens het bedrijf verlaten. Hierdoor vinden op verschillende plekken in de keten emissies van ZZS naar de leefomgeving plaats. Ook hier speelt het ontbreken van informatie van ZZS van de primaire ontdoeners parten en dat de focus en verantwoordelijkheid vooral wordt gelegd bij individuele bedrijven en niet in de keten. Graag zien wij dat de staatsecretaris de bestaande minimalisatieverplichting (voor lucht en water) op bedrijfsniveau uitbreidt naar een minimalisatieplicht op keten- en afvalstroomniveau.

- » Oproep: Bereidt de bestaande minimalisatieverplichting (voor lucht en water) op bedrijfsniveau uit naar een minimalisatieplicht op keten- en afvalstroomniveau.

Normstelling batterijen in aec bodemas

De staatssecretaris spreekt uit er voor te willen zorgen dat er geen batterijresten in het milieu terecht komen. In onze ogen doet de staatssecretaris iets tegenstrijdigs. Enerzijds zet zij zich in tot betere hanteerbare en handhaafbare normstelling, anderzijds draagt zij per 1 januari 2023 de bevoegd gezag taak bodem zonder bijbehorende middelen over aan alle 340 gemeenten (zie artikel in trouw 23 maart). Als gevolg daarvan is er geen budget om Omgevingsdiensten opdracht te geven te handhaven op de nieuwe normen. Anders gezegd, de handavingsinzet op (AEC) bodemmassen die nu al te weinig is, zal nog minder worden. IPO en VNG verwachten om die reden dat het beoogde doel van de staatssecretaris in de praktijk niet gehaald gaat worden. Wij roepen de staatssecretaris op te komen met een uitvoeringsaanpak die strookt met de ambitie die zij heeft. Overigens constateren VNG en IPO dat met de huidige middelen de huidige ambities van het bodemkwaliteitsbeleid onrealistisch zijn. We zijn met het rijk in gesprek over het vaststellen van een ambitieniveau welke overeenkomt

met de uitvoeringscapaciteit van gemeenten en provincies. Ook zijn wij met het rijk in gesprek over samenwerkingsvormen die passen bij de nieuwe uitvoeringspraktijk onder de Omgevingswet en voor een adequate aanpak van de bodemopgaven.

- » Oproep: Wij roepen de staatssecretaris op te komen met een uitvoeringsaanpak die strookt met de ambitie die zij heeft.

Er moet een lange termijnperspectief komen op ZZS in de Circulaire Economie

Het is duidelijk dat we het vermijden en minimaliseren van de emissie van ZZS met een focus op de inzet van VTH (waar in beleid en wetgeving nu het accent ligt), niet gaan redden. Er is een meer fundamentele herbezinning nodig op hoe we met ZZS in de (circulaire) economie omgaan. De gezamenlijke provincies en gemeenten vinden dan ook dat een stip aan de horizon nodig is (ZZS-pact met een visie op een integraal stoffenbeleid. En voor de komende periode, tot aan het volgende ijkmoment voor de informatieplicht in 2026, een gezamenlijk (interbestuurlijk) actieprogramma. Drie belangrijke inhoudelijke speerpunten daarbinnen zijn: 1) het omgaan met ZZS in de afvalketen en circulaire economie, 2) de ontwikkeling van een methodiek om gebiedsbelasting in kaart te brengen, en 3) een visie en aanpak voor het minimaliseren van emissies bij kleinere bedrijven.

- » Oproep: Wij roepen de staatssecretaris op te komen met een stip aan de horizon over de omgang van ZZS in een (circulaire) economie en met een interbestuurlijk actieprogramma (ZZS-pact) voor een adequate aanpak van ZZS.